

НЕВІДПОВІДНІСТЬ СУСПІЛЬНОЇ ОЦІНКИ РІВНЯ КОРУМПОВАНОСТІ ЯК ЧИННИК ДИСПРОПОРЦІЇ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ

Д. Г. ДЬОМІН, студент

В. П. ПЕТРОПАВЛОВСЬКА, студентка

У. А. ШЕПЕЛЕВА, студентка

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

В умовах глобалізації світового господарства, пошук ефективних заходів попередження виникнення та поширення корупції набуває ще більшої актуальності, адже корупція здатна не лише уповільнити економічне зростання будь-якої окремої країни, але й завдати не виправну шкоду зовнішньоекономічним відносинам.

Проблема корупції традиційно знаходиться в центрі уваги як суспільства, так й науковців [1; 2]. Серед досліджень найбільша увага присвячена визначенню впливу культурних норм на виникнення корупції [3; 4], її вплив на якість вищої освіти [5; 6] та багатьом іншим проблемам [7-9].

Метою даної роботи є визначення наслідків невідповідності суспільної оцінки рівня корумпованості для ефективності антикорупційної політики.

Розробка ефективних заходів антикорупційної політики неможлива без можливості оцінити динаміку реального рівня корумпованості. Найбільш поширеними джерелами інформації щодо рівня корумпованості різних країн світу є інтегровані індекси корумпованості, що складаються некомерційними міжнародними організаціями та базуються на експертних та соціологічних опитуваннях.

Проте вимірювання на основі експертних чи соціологічних опитуваннях дозволяють виміряти не реальний рівень корумпованості, а його суспільну оцінку. При цьому остання може суттєво не збігатися з реальним рівнем корумпованості.

Основною причиною тривалої невідповідності суспільної оцінки рівня корумпованості її реальному рівню є наявність позитивного зворотнього зв'язку між результатами досліджень та суспільною оцінкою рівня корумпованості. Виникнення подібного позитивного зворотнього зв'язку обумовлено тим, що у більшості членів суспільства відсутній власний досвід корупційних відносин і їх уявлення щодо поширеності корупції в їх країні формується під впливом засобів масової інформації, що, в тому ж числі, й оприлюднюють результати досліджень заснованих на основі експертних чи соціологічних опитуваннях, тобто на суспільній оцінці рівня корумпованості.

Завищена суспільна оцінка рівня корумпованості може стати причиною багатьох негативних наслідків, найнебезпечнішими з яких є надмірне застосування репресивних антикорупційних заходів та поширення практики маніпулювання суспільними настроями [10-12].

Основним чинником, що сприяє завищенню суспільної оцінки рівня корумпованості є поширення практики маніпулювання суспільними настроями суспільства. Дійсно, надмірне загострення суспільної уваги до проблеми корупції створює надзвичайно сприятливі умови для маніпулювання суспільними настроями, проте й дії гравців-маніпуляторів не залишаються непоміченими суспільством, внаслідок чого загострення суспільної уваги до проблеми корупції набуває лавиноподібного вигляду.

Таким чином можна дійти таких висновків:

- позитивний зворотній зв'язок між результатами експертних та соціологічних досліджень та суспільною оцінкою рівня корумпованості є безпосередньою причиною стійкості подібних оцінок;
- безпосередньою причиною завищення суспільної оцінки реального рівня корумпованості є поширення практики маніпулювання суспільними настроями;
- у багатьох випадках, завищена суспільна оцінка рівня корумпованості супроводжується консервацією чинних неефективних антикорупційних формальних правил;
- найнебезпечнішим наслідком завищеної суспільної оцінки рівня корумпованості є невиправдане застосування репресивних антикорупційних заходів.

Література:

1. Dreher A., Schneider F. Corruption and the shadow economy: an empirical analysis. *Public Choice*. 2010. Vol. 144. № 1-2. P. 215–238.
2. Bergh A., Fink G., Öhrvall R. More politicians, more corruption: evidence from Swedish municipalities. *Public Choice*. 2017. Vol. 172. № 3-4. P. 483–500.
3. Husted B. Wealth, Culture, and Corruption. *Journal of International Business Studies*. 1999. Vol. 30, № 2. P. 339–359.
4. Рябова Т. В., Абрамов Ф. В. Вплив культурних факторів на виникнення корупції. Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 31-3. Донецьк, ДонНТУ, 2007. С. 138-142.
5. Абрамов Ф. В. Качество высшего образования и коррупция в вузах: факторы динамики. *Економічний часопис-XXI*. 2011. № 11–12. С. 8–10.
6. Абрамов Ф. В. Вплив неформальних інституційних факторів побічного споживання на динаміку якості вищої освіти. *Економічний часопис-XXI*. 2012. №9–10. С. 29–31.
7. Cooray A., Schneider F. Does corruption throw sand into or grease the wheels of financial sector development?. *Public Choice*. 2018. Vol. 177. № 1-2. P. 111–133.
8. Naque M. E., Kneller R. Corruption clubs: endogenous thresholds in corruption and development. *Economics of Governance*. 2009. № 4, Vol. 10. P. 345–373.
9. Webbink D. Returns to University Education: Evidence from a Dutch Institutional Reform. *Economica*. 2007. Vol. 74. Issue 293. P. 113–134.
10. Абрамов Ф. В. Індукований опір суспільства та заходи його попередження. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 22–28.
11. Абрамов Ф. В. Критерії доцільності реформування умовно та безумовно неефективних формальних правил. *Бізнес Інформ*. 2016. № 6. С. 8–12.
12. Абрамов Ф. В. Неосвіченість суспільства як фактор поширення маніпулювання суспільними настроями. *Бізнес інформ*. 2019. № 6. С. 8-13.